

На думку споживачів адміністративних послуг, на сьогодні є значною проблемою відсутність належної інформації щодо того, до якого органу ДФС України потрібно звернутися за наданням тієї чи іншої адміністративної послуги, адреси його місцезнаходження, контактних телефонів, режиму роботи тощо. Це в певній мірі стосується і питання консультування. Саме тому, з метою забезпечення платників податків повною та достовірною інформацією про порядок надання адміністративних послуг та відповідно до ч.ч. 1 і 2 ст. 8 Закону України «Про адміністративні послуги», враховуючи лист Міністерства юстиції України від 15 лютого 2013 року № 1618-0-33-13/10.2 Державною податковою службою України було видано наказ від 26 березня 2013 року № 78 «Про затвердження інформаційних карток адміністративних послуг» [5], яким було затверджено інформаційні картки адміністративних послуг, що надаються податковими органами України як на платній так і безоплатній основі. Крім того, цей перелік адміністративних послуг значно збільшився до 103 послуг, серед них 61, що надаються Державною податковою інспекцією. Необхідно зазначити, що цей перелік, в залежності від змін у законодавстві, може і збільшуватись, і зменшуватись.

Інструментарій вимірювання критерію доступності може бути різним. Це – аналіз статистичних даних, результати соціологічного опитування тощо. До цього критерію доцільно віднести ряд показників, що характеризують зручність отримання послуги, а саме: можливість вибору способів звернення за адміністративною послугою, простота процедури отримання послуги, зручність в оплаті адміністративної послуги.

Таким чином, завдяки впровадженню стандартів надання послуг та критеріїв їх оцінювання у короткотерміновій перспективі ймовірним є досягнення вигод як для працівників органів ДФС України, які надають послуги, так і для споживачів послуг. Разом з тим, дані стандарти повинні розроблятися однаково як для державних службовців, так і для споживачів послуг, а процедура надання послуги повинна бути повністю доступною у формі карток послуг, з детальною інформацією як отримати ту чи іншу послугу. У свою чергу, найбільша ефективність запровадження стандартів якості та критеріїв оцінки надання адміністративної послуги буде досягнута у разі їх функціонування як складової цілісної системи управління.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади [Електронний ресурс] : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 90-р від 15.02.2006 р. — Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KR060090.html.
2. Сороко В.М. Підхід до законодавчого врегулювання надання публічних послуг органами державної влади / В.М. Сороко. — К.: НАДУ, 2008. — с. 32.
3. Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною податковою службою : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2011 року № 870 – р // Офіційний вісник України. — 2011. — № 71. — Ст. 2691.
4. Інформація про безоплатні адміністративні послуги, що надаються Міністерством доходів і зборів України та його територіальними органами [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/diyalnist-/katalog-poslug/informatsiya-pro-administrativni-poslu/admin-poslygi/>.
5. Про затвердження інформаційних карток адміністративних послуг : наказ Державної податкової служби України : від 26 березня 2013 року, № 78 // Вісник податкової служби України. — № 17-18. — 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ua/fresh>.

УДК 347.1

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ СПОЖИВАЧА ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ЙОГО ПРАВ

Менів Л.Д.

(кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Національного університету ДПС України)

Анотація. Стаття присвячена висвітленню актуальних питань удосконалення законодавчого регулювання поняття «споживач» та класифікації прав споживачів. Автор акцентує увагу на проблемних питаннях визначення поняття «споживач» та класифікації його прав. Надаються пропозиції щодо удосконалення досліджуваних питань.

Ключові слова: споживач, права споживачів, класифікація прав споживачів, загальні права споживачів, спеціальні права споживачів.

Анотація. Стаття посвячена освітленню актуальних вопросов совершенствования законодательного регулирования понятия «потребитель» и классификации прав потребителей. Автор акцентирует внимание на проблемных вопросах определения понятия «потребитель» и классификации его прав. Предоставляются предложения по совершенствованию исследуемых вопросов.

Ключевые слова: потребитель, права потребителей, классификация прав потребителей, общие права потребителей, специальные права потребителей.

The article is devoted to topical issues of improving the legal regulation of the concept of "consumer" and classification of consumer rights. The author focuses on the problematic issues of the definition of "consumer" and the classification of its rights. Proposals for the improvement of the studied issues.

Keywords: consumer, consumer rights, consumer rights classification, general consumer rights, special rights of consumers.

Постановка проблеми. Відповідно до Конституції України побудова правової держави передбачає визнання, дотримання й захист прав і свобод людини та громадянина. Захист прав споживачів – важлива складова захисту прав людини. У державах з розвинутою економікою ринковий механізм орієнтований на споживача і саме він відіграє провідну роль у системі відносин “виробник – продавець – споживач”, а гарантування державою захисту прав споживачів – одна з фундаментальних ознак демократичного і цивілізованого суспільства. У зв’язку з цим, визначення поняття «споживач», його прав та їх класифікацію має одночасно правовий, економічний, соціальний аспект. Поява значної кількості досліджень у вітчизняній правовій науці, їх багатогранність та розмаїття призвело до перекручування понятійного апарату, що може призвести до практичних проблем використання законодавства про захист прав споживачів та порушення прав споживачів. Тому, тлумачення сутності поняття «споживач» та визначення сфер його застосування, класифікація прав споживача є актуальним завданням, що має не лише наукову, але й практичну цінність і потребує обов’язкового вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти зазначеної проблеми досліджувались на дисертаційному рівні та у фаховій літературі, зокрема в роботах таких учених-цивілістів як Л. Б. Вяткіної, О.М.Готіної, О. В. Зверєвої, Л. М. Іваненко, Т. Ю. Кагал, Т. Г. Квятковської, Т. М. Ковальчука, С. О. Косінова, Р.Б. Молчанова, В. Ф. Опришко, Г. А. Осетинської, О.О. Письменної, А. В. Рабінович, Р.О.Стефанчук, Ю.Ю. Рябенка, Є.О.Харитонова, О.Ю.Черняк, Б.А.Шабаля, Я.М.Шевченко, О. М. Язвінської та інших. Безперечно, наукові праці названих учених мають важливу наукову і практичну цінність. Однак, серед учених немає єдності щодо тлумачення сутності терміну «споживач» та класифікації прав споживачів, що спричиняє неоднозначність у визначенні сфер його застосування та ускладнює прийняття практичних рішень. Тому, недостатня розробленість на теоретичному рівні, а також необхідність проведення комплексного правового дослідження поняття «споживач» та класифікації його прав зумовили вибір теми дослідження.

Тому, метою даної статті є з’ясування сутності поняття «споживач» та класифікація прав споживачів.

Виклад основного матеріалу. Категорія «споживач» має багато тлумачень як наукових, так і законодавчих. В юридичній літературі немає єдиного спільного визначення терміну «споживач». Як справедливо зазначає Грабовська Г.М., розходження у трактуванні цього терміну стосуються не дії (споживає, замовляє, придбаває, використовує – тут суперечностей немає), а саме особи споживача і цілей, на які спрямована його дія [1, с.101].

Великий тлумачний словник сучасної української мови визначає споживача як «особу або організацію, що використовує, споживає якусь продукцію», а споживання – як «використання чогось для задоволення потреб, витрачання» [2].

Черняк О.Ю. під споживачем пропонує розуміти особу, яка з метою задоволення особистих потреб, безпосередньо не пов’язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов’язків найманого працівника, придбаває, замовляє, користується продукцією (товарами, роботами, послугами) [3].

Осетинська Г.А. наголошує, що споживачем має вважатися фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати або замовити товари (роботи, послуги) для задоволення особистих, у тому числі сімейних, домашніх, культурно-побутових, фінансових та інших особистих потреб, не пов'язаних з підприємницькою діяльністю [4].

На думкою Васильєва Г.А., споживач - це «індивідуум, який купує товари чи послуги для власних потреб» Автор, виділяє основну характеристику, за якою фізичну особу можна вважати споживачем, - придбання товару чи послуги саме для задоволення власних особистих потреб не пов'язаних з підприємницькою діяльністю. Але спірним є питання, чи обов'язково для цього споживач має самостійно купувати товар чи послугу [5, с. 16].

Можаренко Ю.І. вважає, що споживач –це громадянин, потреби якого задовольняються в результаті взаємовідносин у сфері обслуговування[6, с.12]. З даним визначенням поняття споживача важко погодитися, адже сфера інтересів споживача не тільки обслуговування, але й роздрібна купівля-продаж товарів.

Письменна О.О. пропонує категорії: „потенційний споживач” – особа, яка оглядає товар чи контактує з ним іншим чином і потерпає від його шкідливих властивостей; „похідний споживач” – особа до якої на правомірній підставі переходять права споживача[7].

Як бачимо з вище викладеного, науковці більше схильні називати споживача лише фізичною особою, яка придбаває товари для власного споживання, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю.

Як зазначає Черняк О.Ю. у законодавстві ряду держав Європейського Союзу поняття «споживач» використовується без уточнення будь-яких дефініцій, в інших державах це поняття введено в правову термінологію судовою практикою та/або правовою доктриною, в деяких країнах поняття «споживач» набуває соціально-економічного або взагалі техніко-утилітарного змісту [3].

У чинному законодавстві України термін „споживач” зустрічається досить часто, однак його трактування є різним. Так, у п. 22 ст. 1 Закону України „Про захист прав споживачів” споживачем визнається фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для власних особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних із підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника [8].

В інших нормативно-правових актах споживачем визначається як фізична, так і юридична особа, яка отримує або має намір отримати житлово-комунальну послугу [9]; користується послугами телефонного зв'язку [10]; користується комунальними послугами [11]; придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити товари (роботи, послуги), що реалізуються відповідними суб'єктами господарювання [12].

На підставі викладеного, можна дійти висновку, що законодавчий термін „споживач” використовується у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні споживач – це юридична або фізична особа, фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, що придбаває товари, роботи (послуги) для особистих потреб, а у вузькому – це лише фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства).

На нашу думку, недоліком чинного законодавства є те, що поняття «споживач» не визначено у таких нормативно-правових актах, як Цивільний кодекс України та Господарський кодекс України, хоча цей термін у зазначених законодавчих актах вживається.

Зокрема, у Цивільному кодексі України поняття «споживач» використовується у ст. 489, 502, 627, 633, 681-1, 698, 714, 865 [13]. У статтях Господарського кодексу України також використовується даний термін. Зокрема, це статті 9, 10, 14, 18, 20, 25, 29-31, 34, 39, 44, 76, 128, 178-180, 246, 267, 269, 275, 277, 407 [14].

У юридичній літературі неодноразово наголошувалося на розширенні поняття „споживач”. Так, Є. Корнілов вважає за доцільне внесення змін у поняття „споживач”, включивши до нього, крім фізичних, ще юридичних осіб, обмеживши межі застосування норм Закону до останніх сферою особистого споживання [15].

Кирюшина І.В. зазначає необхідність особливого захисту юридичних осіб, які придбавають товари для цілей, не пов'язаних із здійсненням підприємницької діяльності, наприклад, для задоволення побутових потреб своїх працівників. Такі юридичні особи (головним чином, неприбуткові організації) потребують наявності в діючому законодавстві спеціальних заходів охорони їх прав [16].

На думку Е. М. Грамацького, переваги Закону України “Про захист прав споживачів” полягають у наданні споживачам додаткового кола суб'єктних прав, недоступних іншим учасникам цивільних відносин, яких Закон споживачами не визнає. Включення юридичних осіб до складу споживачів до Закону “Про захист прав споживачів” у майбутньому не виключено, що підтверджується прикладами багатьох зарубіжних країн [17].

Ми поділяємо думку науковців щодо поширення на відносини за участю юридичних осіб та фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності механізмів захисту прав споживачів-фізичних осіб і надання їм додаткових гарантій, передбачених в законодавстві про захист прав споживачів. Тому, пропонуємо таке визначення: споживач – це фізична особа, юридична особа незалежно від форми власності, фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних із підприємницькою та професійною діяльністю.

У даному визначенні ми обмежилися критерієм особистого споживання і вважаємо недоцільним визначати суб'єктів господарювання – юридичних та фізичних осіб – підприємців споживачами незалежно від мети споживання придбаних ними товарів. Вважаємо, що споживач – це не професіонал на ринку товарів, робіт, послуг. Це суб'єкт, який не має інформації про товар, досить часно не знає своїх прав. Тому для нього потрібно створити специфічні додаткові гарантії захисту його прав. Щодо суб'єктів господарювання, які придбавають товари не для особистого споживання, то вони є у рівних умовах із продавцем товару, на відміну від звичайного споживача. Вони повинні знати про продукцію усе тому, що укладають договір про придбання товару у комерційних цілях з метою отримання прибутку, а отже – не потребують додаткового захисту своїх прав як споживачі.

Важливим аспектом, на який слід звернути увагу, є з'ясування змісту поняття «права споживачів». У сучасному економічному словнику права споживачів визначаються як правові норми в сфері захисту прав та інтересів споживачів і обов'язки виробників щодо якості товарів та послуг [18]. У нормативно-правових актах України визначення поняття «права споживачів» не передбачено.

В юридичній науці не існує єдиного підходу до визначення поняття «права споживачів». Так, одні науковці зазначають, що права споживачів являють собою законодавчо закріплений комплекс правових можливостей людини і громадянина, який базується на відповідних положеннях Конституції України, та пов'язаний із задоволенням різноманітних потреб в товарах, або послугах, і спрямований на забезпечення належного рівня життєдіяльності особистості та її безпеки, реалізацію та захист її відповідних прав і свобод [19]. Інші зауважують, що права споживачів – це забезпечувана державою можливість задоволення її потреб (біологічних, соціальних, духовних та інших), які відповідають достатньому життєвому рівню для неї та її сім'ї, шляхом споживання якісних товарів і послуг (робіт), а також вдатися до державної охорони й захисту такої діяльності [20].

Під категорією „права споживачів” також пропонується розуміти передбачені законодавством про захист прав споживачів можливості, спрямовані на задоволення охоронюваних законом інтересів споживачів шляхом заявлення вимог до зобов'язаних осіб [7]. Ще права споживачів розглядають як забезпечувані державою можливості задоволення потреб людини (фізичних, соціальних, духовних тощо) у гідному рівні її життя через придбання чи споживання якісних товарів, послуг, а у разі порушення таких можливостей, що призвело чи могло призвести до спричинення шкоди (матеріальної, моральної) життю, здоров'ю, майну людини, - їх державний захист. [21].

Проаналізувавши зазначені визначення, ми пропонуємо під правами споживачів розуміти передбачений Конституцією України, Законом України «Про захист прав споживачів», іншими нормативно-правовими актами обсяг формально визначених правових можливостей, спрямованих на задоволення інтересів споживачів (фізичних осіб, юридичних осіб, фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності) в сфері торгівлі, громадського харчування, виконання робіт чи надання послуг, що встановлюються, охороняються і гарантуються державою.

У ч. 1 ст. 4 Закону України „Про захист прав споживачів” закріплені такі права споживачів) [8] : захист своїх прав державою; належну якість продукції та обслуговування; безпеку продукції; необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також про її виробника (виконавця, продавця); відшкодування шкоди (збитків), завданих дефектною чи фальсифікованою продукцією або продукцією неналежної якості, а також майнової та моральної (немайнової) шкоди, заподіяної небезпечною для життя і здоров'я людей продукцією у випадках, передбачених законодавством; звернення до суду та інших уповноважених органів державної влади за захистом порушених прав; об'єднання в громадські організації споживачів (об'єднання споживачів).

На думку Письменної О.П, такі права споживачів називаються загальними правами споживачів. Як зазначає науковець, якщо загальні права належать будь-якому споживачеві при виникненні правовідносин з товаровиробником (виконавцем, продавцем), то наявність спеціальних прав обумовлено специфікою відповідних відносин сторін. До спеціальних прав споживачів вона відносить[7]: права споживача у разі придбання ним товару неналежної якості; права споживача при придбанні товару належної якості; права споживача у разі порушення умов договору про виконання робіт (надання послуг); права споживача у разі придбання ним продукції у кредит; права споживача у разі укладення договору поза торговельними або офісними приміщеннями; право споживача у разі укладення договору на відстані; права споживача у сфері торговельного та інших видів обслуговування.

Із запропонованою класифікацією спеціальних прав споживачів ми частково погоджуємося, оскільки вона є достатньо розширеною і зрозумілою. Недоліком такої класифікації є відображенням в ній лише структури Закону України “Про захист прав споживачів” і не врахування інших нормативно-правових актів у сфері захисту прав споживачів.

Також, серед науковців існує така класифікація прав споживачів: а) за джерелом закріплення: права споживача, що закріплені у Цивільному кодексі України; права, що закріплені у Законі України ”Про захист прав споживачів”; б) права споживача, що зобов'язують до вчинення певних дій продавцем: право на демонстрацію зразку товару; право на надання повної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про товар; в) права, що гарантуються споживачеві з приводу товару: право на якість; право на асортимент; право на належну тару/упаковку; право на кількість; право на об'єктивно визначену ціну; г) права, що впливають з гарантії придатності: право на гарантійне обслуговування; право на строк придатності; право на післягарантійне обслуговування; право на абонентське обслуговування; право на право споживача на ознайомлення з певними документами: підтвердження дозволу на зайняття певним видом діяльності; право на визначення джерела отримання товару; що підтверджують якість товару [22, с.338-384].

Вважаємо, що така класифікація прав споживачів не є повною, тому що вона не поширюється на роботи і послуги, та навіть не охоплює всіх прав споживачів при купівлі-продажу товарів.

Дудла І.О. пропонує таку класифікацію прав споживачів: а) права, що реалізуються у взаємовідносинах з державними органами: державний захист прав споживачів; об'єднання споживачів у громадські організації; звернення до суду та до інших уповноважених органів; б) права, що реалізуються у відносинах з підприємствами торгівлі та сфери послуг: право на належну якість товарів (робіт, послуг); право на безпеку товарів (робіт, послуг); право на

інформацію про товари (роботи, послуги); право на відшкодування шкоди, завданої товарами (роботами, послугами) неналежної якості [23, с.23].

На нашу думку, з такою класифікацією прав споживачів можна частково погодитись. Вона не охоплює усе коло суспільних відносин, учасником яких є кожен споживач.

Черняк О.Ю. пропонує поділ прав споживачів за динамікою розвитку правовідносин за участю споживача: а) загальні права споживача: право на інформацію про продукцію; право на належну якість продукції; право на безпеку продукції; право на гарантійне та післягарантійне обслуговування продукції; право на захист; б) спеціальні права: права споживача при купівлі товарів; права споживача при виконання робіт, права споживачів при наданні послуг[3].

Визнавши думку науковців щодо існування класифікації прав споживачів на загальні та спеціальні, пропонуємо такий їх поділ:

а) загальні права споживача: право на захист усіма державними органами влади; право на належну якість продукції та обслуговування; право на безпеку продукції; право на інформацію; право на освіту; право на повагу і захист честі та гідності; право на відшкодування майнової та моральної шкоди, завданої внаслідок недоліків продукції (дефекту в продукції); право на об'єднання в організації з метою захисту своїх прав.

б) спеціальні права: права споживача в сфері купівлі-продажу товарів; права споживача в сфері виконання робіт; права споживача в сфері надання послуг.

Висновки. Отже, існує потреба у визнанні єдиного, чіткого термінологічного визначення поняття «споживач», яке, на нашу думку, має бути викладене наступним чином: споживач – це фізична особа, юридична особа незалежно від форми власності, фізична особа – суб'єкт підприємницької діяльності, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних із підприємницькою та професійною діяльністю.

Під правами споживачів пропонується розуміти передбачений Конституцією України, Законом України «Про захист прав споживачів», іншими нормативно-правовими актами обсяг формально визначених правових можливостей, спрямованих на задоволення інтересів споживачів (фізичних осіб, юридичних осіб, фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності) в сфері торгівлі, громадського харчування, виконання робіт чи надання послуг, що встановлюються, охороняються і гарантуються державою.

Класифікацію прав споживачів можна провести за рядом критеріїв і виділити права, що реалізуються у взаємовідносинах з державними органами та права, що реалізуються у відносинах з підприємствами торгівлі та сфери послуг, а також при виконанні різного роду робіт. Кожне з вищевикладених прав підлягає подальшій деталізації та поділу на інші права, що може бути предметом майбутніх наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Грабовська Г.М. Теоретико-правові основи забезпечення дотримання прав споживачів // Науковий вісник Херсонського державного університету: Серія Юридичні науки – 2014. – №1.- С. 101-104.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з. Дод., допов. на CD) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. — К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. — 1736 с
3. Черняк О. Ю. Цивільно-правовий статус споживача у контексті адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. ю. н.: 12.00.03 / О. Ю. Черняк; КНЕУ. — К., 2011. — 16 с.
4. Осетинська Г. А. Цивільно-правовий захист прав споживачів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. ю. н.: 12.00.03 / Г. А. Осетинська; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2006. — 20 с. — укр.
5. Васильев Г. А. Поведение потребителей : учеб. пособие / Г. А. Васильев. - М. : Вузовский учебник, 2004. - 240 с
6. Можаренко Ю.І. Права потребителей: (монография)/ Ю.І.Можаренко. – Ленинград: Лениздат, 1990.- 32с.
7. Письменна О.О. Правовідносини, що виникають у зв'язку з порушенням прав споживачів внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. ю. н.: 12.00.03 / О. О. Письменна; Одеська національна юридична академія. — О., 2007. — 19 с. — укр.
8. Про захист прав споживачів: Закон України: від 13.01.2006 // Відомості Верховної Ради. — 2006. — № 30. — Ст. 379.
9. Про житлово-комунальні послуги: Закон України: від 24.06.2004 № 1875-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 47. — Ст. 514.

10. Про затвердження Правил користування місцевим телефонним зв'язком: Постанова Кабінету Міністрів України: від 22.04.1997 № 385 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.kiev.ua
11. Положення про порядок розрахунків за комунальні послуги між виробниками (постачальниками), виконавцями і споживачами послуг водопостачання, водовідведення і теплопостачання в умовах використання засобів обліку споживання води і теплової енергії в житловому фонді та підвищення економічної зацікавленості споживачів у їх встановленні за власні кошти: наказ Державного комітету України по житлово-комунальному господарству: від 13.12.1995 № 55 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.kiev.ua
12. Про затвердження Правил користування проводом мовленням: Постанова Кабінету Міністрів України: від 22.05.1997 № 484 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.kiev.ua
13. Цивільний кодекс України: за станом на 10.02.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
14. Господарський кодекс України: за станом на 24.02.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
15. Корнилов Э. Вопросы совершенствования законодательства о защите прав потребителей / Э. Корнилов // Хозяйство и право. – 1999. – № 4. – С. 68.
16. Кирюшина И. В. Правовой статус потребителя и его реализация в гражданском праве [текст]: дисс. ... канд. юрид. наук / И. В. Кирюшина. – М., 2005. – С. 85.
17. Грамацький Е. М. Адвокатські практики захисту прав споживачів / Е. М. Грамацький. – К.: КНТЕУ, 2005. – 127 с.
18. Современный экономический словарь / Райзберг Б. А., Лозовский Л. Ш., Стародубцева Е. Б. – М.: ИНФРА-М, 2006.
19. Кравченко А. Г. Адміністративно-правове регулювання в сфері забезпечення прав споживачів в Україні [текст]: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. – Х., 2010
20. Шматко А. В. Административно-правовой механизм защиты прав потребителей [текст]: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.14 / А. В. Шматко. – Р-на-Д., 2008.
21. Рабінович А. В. Споживчі права людини: до розробки загальноюридичних понять / А. В. Рабінович // Юридична Україна. – 2005. – № 10. – С. 32–37.
22. Хавронюк Н.И., Мельник Н.И. Законодательство Украины о торговле. -К., 1997.-Ч.2. -512 с.
23. Дудла І.О. Захист прав споживачів: Навчальний посібник. -К.: Центр учбової літератури, 2007. -448

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ СУДОЧИНСТВА ТА ФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ

Обрізко І.

(суддя)

Анотація. Автор розглядає історико-теоретичні і деякі практичні проблеми розвитку законодавства щодо створення адміністративних судів та процесу їх формування в Україні.

Ключові слова: адміністративні суди; судово-правова реформа, принцип спеціалізації у судовій системі України.

Аннотация. Автор рассматривает историко-теоретические и некоторые практические проблемы создания административных судов и проблем их формирования в Украине.

Ключевые слова: административные суды, судебно-правовая реформа, принцип специализации судебной системы Украины.

Summary. The author analyzes historical theoretical and some practical problems of administrative courts formation in Ukraine.

Keywords: administrative courts, judicial reform, principle of the courts specialization in Ukraine.

Сама наявність інституту адміністративного судочинства чи, більш загально кажучи, адмініюстиції є, за вдалим висловом Ж. Вігьє, “критерієм ефективності правової держави”[1; 2; 3].

Між тим, проблем формування адміністративних судів у контексті реалізації конституційного принципу спеціалізації судочинства та формування правової державності було і нині залишається ще чимало: внутрішні і зовнішні, загальноюридичні та спеціально-судустройні, структурні і функціональні, статусні і компетенційні, інституціональні та науково-теоретичні, правоорганізаційні та правореалізаційні тощо. З них, зокрема, науковцями чи не найчастіше видокремлюється така, як недосконалість практики здійснення правового механізму здійснення судочинства в судах України, у тому числі й суперечливість вітчизняної практики здійснення спеціалізованого правосуддя[4]. Не є винятком, у цьому